

Dan weer een lief versje van W. L. C. AAN MIJNE MOEDER, en nu komt het, met kennis van Indiase menschen en toestanden, uit eigen aanschouwing verkregen, en met warme liefde voor het Javaansche volk geschreven stuk van het andere Redactielid F. L. B. over: KARTINI OVER KARTINI, de ook in onze omtrent 200 gewaardeerde dochter van den regent van JAPARA. Gewaardeerd, voor wat zij in haar korte leven met name voor de Javaansche Vrouw heeft gedaan.

Verder een niet onverdienstelijk stukje belletrie, getiteld INA, door H. en cindelijk twee versjes van B. K.

Men ziet ook thans mag de FARRAGO aanspraak maken op den naam van „gedegen werk“.

Toch komen zoo in het saamenlezen de COLLEGE-BLOEMFES, — exotisch gewas in onze oud-vaderlandsche gaarde der academische ars di-cendi —, als in het bijeenbrengen der VARIA, — een altijd eenigzins bedenkelijke onderne-ming, — ook de goedmoedige humor en on-schuldige scherts van de Studenteiel wel aan den dag.

Voor wie ook buiten den kring onzer Uni-versiteit van dezen Almanak kennis willen nemen, kan ik melden, dat nog enkele exem-plaren te krijgen zijn bij den heer A. RIGNALDA, Theol. Stud., KEIZERSGRACHT 162 te AMSTERDAM.

3. De T. FRIEDW. KINDEREN GODS. Leet-rede over Romeinen VIII: 14. Uitgave van W. Ten Have. Amsterdam. Kalverstraat bij het Spui.

Van verschillende zijden kwam het verzoek tot mij, dat ik de hier volgende leetrede in 't licht zou geven, schrijft de Amsterdamsche predikant in zijn Woord VOORAF.

Ik kan dit verzoek verstaan.

Deze preek uit Rom. 8: 14 verdiende, zoo naar vorm als inhoud, in druk te worden vast-geleed.

Om hen, die haar hebben gehoord op nieuw te stichten; om hen, die er enkel door lezing mee kennis maken, ook van te doen genieten. Want deze preek is rijk aan gedachten.

Uit het bekende Schriftwoord: WANT ZO-VELEN ALS ER DOOR DEN GEEST GODS GELEID WORDEN, DIE ZIJN KINDEREN GODS, spreekt de predikant over het karakter van deze leiding des Geestes en in verband daarmee over het karak-ter van het Kindschap.

En dus doet hij den zin van het Bijbelwoord klaar en duidelijk verstaan, maar ook weet hij het gemeedeleven van zijn hoorders of lezers er mee te treffen, en het is, naast die bezonnen „uitlegging“, de warme „sinnigheid“, die weldadig aandoet.

Ook voor onze Lezerskerken kan ik deze preek bijzonder aanbevelen.

De heer TEN HAVE lorgde voor een royale uitgave.

Uit de Pers.

In de *Gedersche Kerkbode* geeft Dr. Van Schelven een verslag van zijn reis, die hij kort geleden als deputaat der Generale Synode voor de belangen der Gereformeerde Hollanders in Duitschland deed. Ook buiten den kring van Gelderland zal dit verslag, dat menige inter-essante bijzonderheid vermeldt, wel gaarne gelezen worden.

Als deputaat van de laatstgehoedene Generale Synode voor de belangen der Gereformeerde Hol-landers bij de Duitseche Overheidspersonen, moest ik naar Keulen, omdat het Gouvernement (Keulen is in staat van beleg, en zoo geregt en bestraft er de *Militaire Overheid*) elke samenkomst van vreemdelingen verboden had, en alsoo de Hollandseche godienstvereenigingen niet konden plaats hebben.

Het liep alles prachtvol, de Hooge Officiere waren boven allen tot toetschietelijk en welwillend; en met een schriftelijke *afwijzing* van het verbod toog ik triumfantelijk huiswaarts.

Toen ik in Keulen aankam — bij een gladde, welke menschen-beenen en voeten vastigheid *auricular* op de proef stelden — had ik geen ge-scheenheid mijn blik naar den verheven Dom op te slaan; en met bevende lippen oogen te zeer ge-trokken, wilde ik niet reeds daar een val doen, welke in 't kalme Arahem voor mij schen weg-geleed.

Toen ik het eerste bedrijf van mijne werkzaam-held had volbracht, was de avond reeds gevallen en de Dom in donkerheid gehuld.

Daarbij was heel de omgeving in half-duister, en de naaste omtrek in volslagen donker gezet, uit vrees voor de lichtscheep, waartegen de Dom met kanonnen is bezet om elken overmoedigen een stot hietooze toe te donderen.

Die Dom, die schoone Dom zoo in het donker gezet, zoo onwonderbaar in zijn hoog op rijgen-de muren en tranen, evenals de Pilatus (de om-nevelde) meestentijds zich verbergt, schen mij toe te fluistern: God bedekt het licht van zijn vriend-lijk Aangezicht, verbijgt Zijne tegenwoordigheid voor een aarde, dronken van menschenbloed, doorwekt van bittere menschentranen, doorploegt met loopraven, ingedrukt door granaten en be-mald met menschenleed.

Beeld van d' verlatenheid Gods.

De gewekte stemming doet een zucht slaken, soms een tranen storten.

Des anderen daags bescheen een zachte winter-sun dien zelfden Dom, en deed al de heerlijkheid van dit wereldwonder overweldigend verheven uit-komen.

Het oog raakt nooit verzadigd van dit gezicht; telkens ontrooft het; voortdurend worden nieuwe, treffende, eenige en harmonisch-schoone details opgemerkt.

Ik ging het Godshuis binnen, en daar er geen dienst was, kon ik vrij rond loopen.

Langs de reusachtige eerste kolommen klimt het oog onwilkeurig naar boven.

Zoo ook bij de tweede, derde, vierde, vijfde groep; altoos hooger. 't Is alsof de ziel hoog op-getrokken wordt in die hooge gewelven boven het aardse adem en leeft; vertoest boven alle ellen-de, klacht en jammer van dit jammerdij, in sferen van hemelsche, onverstoorbare, schier tastbare stilte.

Daar boven, waar het acht getemperde zonlicht door de rijk-symbolisch-gekleurde vensters licht. Alles stemmende, verheffende, heiliggende.

Allen ernstig; ieder biddende.

Het leek mij een veelheid van gebeden als zo-vele, enkele beekjes saamvloeiende tot één stroom; een stroom van gebeden; één gebed om bewaring, om hulpe en troost.

De vraag, die in mij oprees, bleef geen vraag; zouden deze gebeden uit hulpebehoefte, verbro-kene harten van *romschen*, in *die roomsche* ge-bouw, door onzen liefderijken God niet verhoord worden?

Het majestueuze wonder-huis, de Dom (domus Domini) vervaagde zich als 't ware voor mijn oog; een dunne lichtwolk scheen alles te omsluisen; deze woning loste zich op, en ik zag andere wonin-gen; ik aanschouwde tempelen des Heiligen Gees-tes; herten door den Heiligen Geest tot woningen des Drie-eenigen gemaakt; tempelen, waarin de Heere wil wonen om er Zijne heerlijkheid te toonen.

Ik zag geen menschen-kunstenaar een kunstge-wrocht als deze Dom optrekken, maar de Godde-lijke Kunstenaar en Bouwmeester vrotsche sondaars-herten tot verslagen en verbroken herten maken, waar de Heere in welgevallen op noer zit; smeekende, noodruffende, ellendige, arme zondaren, die niet weten wat zij bidden zullen, en in wie de Heilige Geest met onuitspreklijke zuchtigen biddt, en het diepste, het hoogste, het teederste wekt; het *Abba*, lieve Vader; *vanter Vater, der die bidt in den Himmeln*, voorziet, dat stamelend na-geleid wordt, en aan 't benepen hart zooveel licht, zo-veel licht, zooveel troost en sterkte biedt.

Die fijne, teere, inwendige, Goddelijke Werker, die zich geen ruste gunt, voor de arme ziel verend is met de Bron van zaligheid, en rust in de armen des liefhebberenden Vaders, die beter en zekerder troost dan een moeder haar troosteloos kind!

En ik zei mijzelf voor:

Zalig hij, die in dit leven, Jakobs God ter hulpe heeft; Hij, die door den dood gedreven, Zich tot Hem om troost begeeft; Die zijn hoop, in 't hachelijkst lot, Versuigt op den Heer, zijn God!

In die gemengde stemming bereikte ik den uit-gang van het kerkgebouw, juist toen een militair intrad, zwaar gepakt en gezakt om naar het front te gaan, de borst versierd met het ijzeren kruis eerste klas, en achter hem zijn vrouw, in moeder verachting.

Voorbeeld van teruggedrongen smart.

In de hand eenige *Lichtgave* voor den wellicht voor immer scheidenen echtgenoot.

Zij zochten een afgelegen, eenzaam hoeksken, heel vooraan bij den ingang; en knielden naast elkander, eenvoudig neder.

Hij voorover 't hoofd gebogen of strak voor zich uitziende, de lippen vast op elkaar klemmend; zij 't hoofd gebogen, soms even leunende op den schouder des geliefden of 't hoog smeekend ophoofd naar omhoog.

Geen tranen welde meer uit het rood bekreten oog....

Na eenigen tijd stonden zij langzaam op en gingen naar 't water-van.

De man doopte de vingertoppen in 't water en bevochtigde de trillende hand zijner bedroefde vrouw.

Beide sloegen met heiligen eerbied het kruissteel en Toen gingen zij voort, tot voor het altaar, en bogen, uit de verte-er-voor, de eene knie.

Een wijle diep voorovergebogen, baden zij nog-maals en sloegen andermaal het kruissteel, stonden toen op en gingen traag, peinzend, zwigend en toch zoo wel-sprekend naar den uitgang.

Zij schreden langzaam door het portaal; stegen de trappen moeizaam af; sloegen rechts om.

Bij het zien op het stationsuwerk, waarop zij elkander met een toerend-veelsgegend blik op-merksaam maakten, veranderden zij hun pas, en verdwenen in de hal van Keulen's uitgetrekt *Bahnhof* (station).

Uit de verte bleef ik te nastaren, en de gedachten vernemenigvuldigen zich binnen in mij.

Zou dit hun laatste gemeenschappelijke gebed geweest zijn?

Zouden zij elkaar, na dit afscheid, nog ooit waarnemen?

Zou de strijder zijn verwacht kind eens nog aan zijn moeder borst kunnen drukken?

Het kind zijn vader ooit kennen?

Zou de vader straks met den grijpenden Dood op 't slagveld liggen worstelen, terwijl het kindken in moeders schoot worstelt om het levenlicht te aanschouwen?

Zal straks de moeder, als zij 't kindken zal ge-baard hebben, zich buigen over 't rouw klampten en 't bevochtigen met sille tranen, uit de ziel, e-weld; en met bevende lippen den ziel-doordringenden wensch, als een heilige bede, uitspreken over haar vaderloos wicht: *mein Kind, setz dich dem Vater, der im Feindlande schlief; of setz 't grät selbs* voor den geliefde niet kunnen genolven worden doordat zijn krachtig lichaam door een granaat zal zijn aan stukken en flarden gescheurd?

O, die wreede oorlog; die menschen-slachbank! En toch... wie zegt ons, hoevele zielen het gebed voort 't eerste of welc hebben gezocht, den Christus Consolator behoeven?

God, die 't Al regeert, doet alles tot verheer-lijking van Zijn eigen Wezen, langs wegen en door middelen, welke ons zoo onoplosbaar schijnen.

En wie dit aanvaardt, zal de waarheid van *Jesus* woord aan de treurende Martha, weggevoeren in troosteloze diepte bij 't graf van haren broeder Lazarus, ervaren: *alle geloof, sal de heerlijkheid Gods zien*.

Zoo recht dankbaar was ik, dat alles zoo voor-spoedig liep met de zaken, die ik in Keulen had te doen.

Maar hoeveel dankbaarder nog, dat ik deze stemming op die wijze had opgeed.

Ik zag on-uit-reggelek leed; maar ook weer den weg om sterkte, troost en heiliging te erlangen. Wij hebben alle onze beproevingen, en 't is goed zichzelf voor te houden, dat niets bij geval, maar alles van Zijn Vaderlijke Hand ons toekomt; maar nog rijker is 't, te zien, hoe de Heere zijn kinderen ook op beproevingen voorbereidt.

Op het gebied der wetenschap in deze bede wordt geschild. God heeft recht op de verheer-lijking van Zijn Naam. Zijn deugd is oorspron-kelek en op al zijne werken rust de schittering zijner deugden, en voor den Gereformeerde is het daarom een behoefte al zijne talenten aan de daarin en eere Gods dienstbaar te maken.

De Theologische school kwam door den nood der tijden tot stand en het beginsel aan deze school ten grondslag gelegd, werkte doorrijper en breefder uitkomen voor dat beginsel bracht de Vrije Universiteit.

Met ernst drong spreker aan om voortdurend deze Hoogeschool in dankzegging en gebed te gedenken. Dankbaar voor hetgeen de Heere in deze Universiteit ons gaf, wakend in den gebede, opdat deze school in stand blijve.

Kort verslag van de vergadering der Classis Klundert, gehouden 16 November 1915 te Klundert.

1. Opening door Dr. W. T. van Dam, ver-volgens zingen, Schriftlezing en gebed.

2. Het Moderamen is samengesteld als volgt: Dr. W. T. van Dam, praeses, Dr. A. L. Ruys, scriba, Dr. P. Nomes, assessor.

3. De credentia-brieven worden nagezien door de kerk van Fijnaart. Een diaken verkrijgt, de redenen gehoord, keurstem.

4. De Notulen worden na een kleine opmer-king goedgekeurd.

5. Verschillende rapporteurs doen verslag. Ook wordt verslag uitgebracht over de gebou-den kerkvisitatie. De rapporten luiden over het algemeen gunstig. Er wordt nadruk op ge-legd, dat vele kerken nog niet het gewenschte minimum-tractement van f. 1400.— uitbetalen. Bij de kerken, die nog geen rekening hielden met de bijzondere tijdsomstandigheden, wordt aangedrongen op het geven van een duurzame toelag.

6. De volgende benoemingen hebben plaats: a. Classieke correspondent: Dr. L. G. Goris, sec. Dr. W. T. van Dam; b. Kerken voor tusschenlandsche approbatiën en losmakingen: Moerdijk en Raamsdonk; c. Depp. ter Kerken-visitatie: D.D. van Dam en Hepp, sec. D.D. Goris en Ruys; d. Depp. voor de Examina: D.D. van Dam, Hepp en Nomes; e. Depp. voor de Hulpebehoevende Kerken: Dr. van Dam, oud. L. Punt en K. Dane; f. Classieke Quaestor: Dr. van Dam, sec. oud. Kortweg Maris; g. Depp. tot regeling der vacaturediensten: Dr. Rasoskie, sec. Dr. Ruys; h. Class. correspon-dent Theol. school: Dr. Nomes; Rijn Pruisen: Dr. Ruys.

7. De boeken van de Quaestor zijn door de kerk van Moerdijk nagezien en in orde bevonden.

8. Aanwijzing der vacaturebeurten: Breda: Dec. Dr. Hepp; Jan. Dr. van Dam; Raamsdonk: Dec. Dr. Ruys; Jan. Dr. Goris; Drim-melen: Dec. Dr. Nomes; Jan. Dr. Nomes; Moerdijk: Dec. Dr. van Dam; Jan. Dr. Hepp.

9. Moerdijk vraagt en verkrijgt den gewonen steun. Deze kerk ontvangt tevens verlof tot toepassing van den tweeden trap der censuur.

10. Roepende kerk voor de volgende verga-dering, die D. V. 17 Februari te Klundert zal gehouden worden, is Moerdijk.

11. Na dankgebed door den assessor, sluit de praeses de vergadering.

*Op last der classis, P. NOMES, h. t. assessor.

Kort Verslag van de Classieke Ver-gadering, gehouden te Schiedam, 30 Nov. 1915.

Geopend namens de kerk van Overschie. Moderamen: Dr. Berends, praeses, Dr. Vonk, assessor, D. van Anken, scriba en Dr. Goris, adj.-scriba.

Rapport inzake combinatie van twee kerken. Waar blijkt dat een der beide kerken niet tot combinatie genegen is, kan de Classis niet anders dan de verantwoordelijkheid daarvoor op den kerkeraad laten en deze zaak hiernaede beëindigen.

Rapport over het jubileum Dr. Goslinga. Met het oog op het jubileum van Dr. van Haeringen op 7 December zal het moderamen zorgen voor een afgevaardigde.

Ingekomen stukken: De Classis Brielle verzoekt vacaturediensten. Het volgende voorstel wordt aangenomen:

1. de Classis Schiedam zegt weer voor drie maanden steun toe;

2. de Classis belooft thans nog geen steun voor de volgende maanden;

3. de Classis adviseert voor de Classis Brielle een colporteur of Evangelist aan te stellen.

Inzake het voorstel Maassluis B wordt het volgende voorstel aangenomen: De Classis Schiedam, gehoord en overwogen hebbend het voorstel van de kerk van Maassluis A; gevocende de moeilijkheid, waarin die kerk komt door het besluit der Generale Synode; wensch in deze zaak geen Classieke regeling te maken, maar adviseert den kerkeraad van Maassluis B om, zende op de plaatselijke toestand, in dezen te handelen, zooals volgens hun conscientie voor God tot welzijn van het kerkelijk leven moet bevorderlijk is.

Inzake de aanvraag van een dienaar des Woords om vrijgesteld te worden van vacature-diensten, besluit de Classis dat, zoo de kerk die hij dient, hem vrijstelling wil geven, zij heeft zorg te dragen, dat de vacante kerk, die hij zou moeten dienen, in staat gesteld worde op dien Zondag in zijn plaats een dienaar des Woords te laten optreden.

Inzake een hulpebehoevende kerk besluit de Classis eerst nader rapport van de andere kerken in te wachten.

Een schoolvereeniging vraagt aanbeveling voor een circulaire voor schoolbouw. De Classis geeft geen aanbeveling, maar verwijst naar den school-raad.

Regeling vacaturebeurten: Hoogvliet, Portugal, Class. Brielle, Dec. v. Anken, Hagenbeek, Felderhof, Jan. Berends, Jonkers, Goris, Febr. Koster, Sieders, v. Haeringen.

Nog aangenomen het voorstel: de Classis spreke uit, dat het niet aangaat, dat leden der Classis zonder toestemming van de Classis de vergadering verlaten, tenzij de betrokken afge-vaardigde zorge dat zijn secundus zijn plaats kan innemen.

Volgende vergadering D. V. 29 Februari 1916. Uit naam der Classis, G. L. GORIS, adj.-scriba.

Korte notulen van de vergadering der Gereformeerde kerken in de classis Barendrecht te Barendrecht, 1 Dec. 1915.

1. De praeses van den kerkeraad der roepende kerk, Dr. van Duin van Bolnes, opent te ruim half elf de vergadering. Gezongen wordt Ps. 119:17, gelezen Ps. 93. De praeses gaat voor in gebed.

2. Op verzoek van den praeses zien Dr. Heidema en oud. Meyer van Bolnes de creden-tialbrieven na. Alle kerken zijn wettig vertegen-woordigd. Dr. Schouten is door ongesteldheid afwezig. Dr. Steenhuis wegens familieomstan-digheden.

3. Dr. van Duin is praeses, Dr. Kunst scriba en Dr. Gootte assessor.

4. De actarius leest de notulen der Septem-bervergadering, die onveranderd worden goed-gekeurd en getekend.

5. De kerken van Barendrecht en Heerjans-dam rapporteeren van de approbatie der beroep-ing van Dr. Koolstra van Numansdorp naar Zalk. Een acte van afscheid werd verleend. De classe keurt de handelingen der gedeputeerde kerken goed.

6. Overeenkomstig de aanvragen wordt naar art. 13 toegezegd aan Heerjansdam f. 850 en aan Westmaas f. 450, naar art. 11 aan Klaaswaal f. 220, aan Numansdorp f. 60.

7. Namens kerkvisitatoren rapporteert Dr. Heidema. Dit uitvoerig rapport wordt dankbaar aangehoord en na een korte opmerking van enkele broeders in het archief gedeponeerd.

8. Gelezen wordt een broederlijk schrijven van afscheid van Dr. Koolstra die naar Zalk vertrok. Het zal worden beantwoord.

9. Gelezen wordt een schrijven van de classis Brielle, hulpvragend voor den dienst des Woords. Door het groot aantal vacaturen in eigen kring kan aan dit verzoek niet worden voldaan.

10. Een circulaire wordt gelezen van Deputaten der Generale Synode voor de verbetering der predikantstractementen. Als klassikaal correspon-dent voor deze zaak wordt aangewezen Dr. Kunst.

11. Overeenkomstig de aanvragen worden toegekend aan Heerjansdam één en aan Klaas-waal, Numansdorp, Strijen, Westmaas en Zuid-Beyerland ieder drie vacaturebeurten.

12. Een instructie wordt behandeld waarin voorgesteld wordt aan de classis Dordrecht hulp in den dienst des Woord te vragen. Besloten wordt, die hulp in het begin van het volgende jaar te vragen, indien de toestand in de classis Barendrecht blijft als nu.

13. Een andere instructie vraagt een nadere grensregeling tusschen de kerken van IJssel-monde en Barendrecht. Aan deze kerken zalve wordt opgedragen deze regeling ter hand te nemen en de classis daaromtrent te adviseeren. IJsselmonde wordt als saamroepende kerk hier-voor aangewezen.

14. Als consulent voor Zuid-Beyerland wordt aangewezen Dr. Gootte en voor Numansdorp Dr. Kunst. Goedgekeurd wordt, dat in deze laatste kerk gecatechiseerd wordt door een Dienaar des Woords uit een andere classis.

15. De morgenzitting wordt met gebed van Dr. Gootte besloten.

16. De inning der classikale kosten, der bij-dragen voor Art. 11 en 13 en voor de zending en der collecten voor de V. U. en Theol. School heeft plaats.

17. Met gebed van Dr. Sleeswijk Visser wordt de middagzitting geopend.

18. De quaestoren rapporteeren alle gelden te hebben ontvangen.

19. Vastgesteld worden de begrotingen voor 1916.

Classikale kosten tot een bedrag aan ontv. en uitg. van f. 180.

Zending-ontvangsten f. 1372, uitgaven f. 1341.60. Art. 11 en 13: ontv. en uitg. f. 1200.

20. Bij de rondvraag naar art. 41 K. O. wordt een der kerken geadviseerd met de cen-sure over een onverschillig dooplid voort te gaan.

Een andere kerk verklaart zich onmachtig een predikant te beroepen op hooger tractement dan van f. 1000. Zij acht dit zelve te weinig. Hulpe zal worden verleend.

21. Voor de vervulling van vacaturebeurten worden aangewezen:

* In Heerjansdam op 9 Jan. Dr. Sleeswijk Visser.

In Klaaswaal 23 Jan. Dr. Heidema, 13 Febr. Dr. Gootte en 19 Maart Dr. van Duin.

In Numansdorp 9 Jan. Dr. van Duin, 13 Febr. Dr. Steenhuis en 19 Maart Dr. Heidema.

In Strijen 16 Jan. Dr. Kunst, 20 Febr. Dr. v. Duin en 19 Maart Dr. Sleeswijk Visser.

In Westmaas 9 Jan. Dr. Steenhuis, 20 Febr. Dr. Heidema en 19 Maart Dr. Gootte.

In Zuid-Beyerland 9 Jan. Dr. Gootte, 20 Febr. Dr. Kunst en 12 Maart Dr. Steenhuis.

22. Als roepende kerk voor de volgende vergadering die D. V. zal worden gehouden den eersten Woensdag in Maart, wordt aangewezen Heinenoord. Aanvang half negen.

23. De censura morum heeft plaats.

24. Na dankgebed van Dr. Gootte sluit de Praeses de vergadering.

De Actarius, J. G. KUNST.

Christelijke mannen hopen dat de „General-kommando“ in deze met een energiek woord en met de daad zullen tusschenbeide komen. Maar zou men niet veelver moegen verwachten dat de kerk des Heeren principieel tegen het tooneel positie neme?

Frankrijk. Geestelijken in krijgs-dienst?

De Franche wet, die alle geestelijken en be-dienaren van den Godsdienst verplicht in het leger te dienen, is door velen gepeperd als een middel waardoor invloed ten goede op de soldaten aan het front wordt uitgeoefend. Aan-doonlijke voorbeelden van hulp aan stervenden verleend, worden daarvoor aangehaald. Het is gebeurd, dat een stervende Franche soldaat, voor wien geen priester kon gehaald worden, die hem de biecht afnam en het laatste ohsel toeodiende, ten slotte toch in zijn doodstrijd bijgestaan werd door een priester-soldaat die eveneens zwaar gewond het sterven nabij was, maar nog kracht vinden kon om zijn makker in zijn stervensuur bij te staan, om kort daarna zelf den laatste adem uit te blazen. Dat is schoon en zoo zal ook menig predikant onder hen met welke hij strijdt, in de gelegenheid zijn om het licht van het Evangelie te laten schijnen.

Doch er is ook een schaduwzijde. Daarop wijst een Fransch aartsbischof, wanneer hij schrijft: „Om voor overdeden euthanasie bewaard te blijven, moet men de noodkreten hooren, welke van geestelijken uit het veld en nog veel meer van hen die in de hospitalen waren, tot ons komen; waaruit blijkt dat deze priesters geestelijk verterd worden in éene om-giving en in een beroep dat niet het hunne is. In het bijzonder lijden de arme Seminaristen, die tot het priesterambt opgeleid worden. Zij zijn aan zich zelve overgegeven, ver van hunne geestelijke leiders, en beroofd van een geest-lijke verzorging die zij nog zoozeer noodig hebben om in den geest van hunne roeping te blijven. Men moet ook de klachten van onze beste bisschoppen hooren, welke gekweld worden door angst voor de toekomst, de toekomst van de Franche Kerk, wier geestelijkheid thans voor drie vierden gemilitariseerd is.“ De bisschop uit ten slotte den wensch dat de wet, welke de geestelijken noodzakelijk de wapens te dragen, zal afgeschaft worden.

Ook de Gereformeerde Kerk lijdt door den oorlog. Op de Synode die 1 en 2 Juni te Crest gehouden werd, bleek dat 180 predikanten in het leger dienen, dat is ongeveer de helft van de tot deze Synode behoorende predikanten.

Ook de Kerken die tot de middenpartij en tot de linkerzijde behooren, hielden hare Synode den 29sten Juni te Parijs. Het bleek daar, dat ook nagenoeg zij den dienst van de helft van hunne predikanten moesten missen. Die predi-kanten werden niet alleen vervangen door genabuurde ambtgenooten, maar ook door hunne vrouwen en door gemeentelieden. Ook hebben een aantal predikanten uit Fransch-Zwitserland opengevallen plaatsen bezet.

Volgens een latere opgave zijn in Frankrijk in het geheel 362 predikanten tot den krijgs-dienst geroepen geworden, en dit is zeker meer dan de helft van het geheele corpe. De meesten kunnen dienen als veldpredikers of als zieken-verplegers. Tot veldprediker werden 59 aange-steld.

China. Geen religie van den staat.

Voor eenigen tijd scheen het, alsof de regeer-ing der republiek van China het Confucianisme weder tot godsdienst van den staat wilde ver-heffen. Ja, zelfs werd van Engelsehe zijde ge-meld, dat de Christenen in China die in het leger dienen, vervuld worden, wanneer deze den eed van getrouwheid aan de Chineseche regeering niet voor een afgodsbeeld willen afleggen. Nu heeft de president der Chineseche republiek het volgende besluit gepubliceerd:

„Er zal in China geen staatsgodsdienst ingevoerd worden gelijk dit het geval was onder de Tsching-dynastie, wijs godsdienstvrijheid over-eenstemt met het wezen eener republiek. Dit besluit zal in zendingsskringen met blijdschap begroet worden. Velen zijn overtuigd, dat de president der Chineseche republiek Joan-tai-Kai voor de zendingen en Chineseche christenen veel gevoelt. In de dagen van den Bokseropstand was het Joan-tai-Kai, toen een machtig onder-koning, die niet alleen de christenen in zijn provincie beschermde, maar ook al de Ame-rikaansche regeering een mededeeling deed toekomen, op grond waarvan Amerikaansche troepen tot bescherming der gezantschappen gezonden werden.

De Actarius, J. G. KUNST.

GEMENGD NIEUWS

De negentiende Staat alcohol-vrij. Ook de Staat Zuid-Carolina is er toe overgegaan om den verkoop van alcoholische dranken te verbieden. Dit is de 19de Staat der Vereenigde Staten van N.-Amerika, welke dit besluit bij meerderheid van stemmen der bevolking nam. Reeds waren de Staten Maine, Noord-Dacota, Kansas, Tennessee, Georgia, Noord-Carolina, Virginia, Oklahoma, West-Virginia, Arizona, Colorado, Oregon, Washington, Iowa, Mis-sissippi, Arkansas, Alabama en Idaho sonder „saloon“.

Duitsche predikanten in Engeland. De Duitschers in Engeland zijn gelijk bekend is voor het grootste deel in gevangenen-kampen onder dak gebracht. Ook de Duitse predikanten zijn ten deele daar, ten deele verbanen. Van de 24 Duitse predi-kanten die bij het uitbreken van den oorlog in Engeland verbleven, waren er in Augustus nog vier op hun post, en wel allen in Londen. Er worden nu nog in zeven kerken door deze vier predikanten met de overblijfselen der gemeente godsdienst-oefeningen gehouden.

Bovendien mochten de vier predikanten dikwijls ook de kampen bezoeken, waarin de Duitschers geïnterneerd zijn. Het schijnt dat deze arbeid zeer geesegend werkt. Menigeen die vroeger niet te bereken was, erkent dat hij rijkelijk over het gemis van vrijheid van beweging en financiële schade getroost werd, doordat hij zijn Heiland vond. Ook hebben de Duitschers die nog niet geïnter-neerd zijn met hunne vrienden, een liefdevol voor de Duitse gevangenen kunnen organiseren.